

KISWAHILI KIDATO CHA TATU

102/3: FASIHI.

MTIHANI WA MWISHO WA MUHULA WA PILI

MUDA: 2.30

MAAGIZO:

a. Jibu maswali manne pekee

b. Swali la kwanza ni la lazima.

c. Maswali hayo mengine matatu yachaguliwe kutoka sehemu tatu zilizobaki ,yaani Riwaya, Tamthilia na Fasihi simulizi.

d. Usijibu maswali mawili kutoka sehemu moja.

e. Watahiniwa ni lazima wahakikishe kuwa maswali yote yamo na kurasa zote zimepigwa chapa sawasawa.

SEHEMU A USHAIRI (alama 20)

SWALI LA LAZIMA

USHAIRI:

Soma shairi hili kasha ujibu maswali yanayofuata.

SABUNI YA ROHO

Ewe tunu ya mtima, kwa nini wanikimbia?

Ndiwe suluhu la zama, waja wa kukimbilia,

Waja wana kutazama, madeni wakalipia,

Ndiwe sabuni ya roho, ndiwe mvunja mlima.

Ndiwe mafuta ya roho, walisema wa zamani,

Utanunua majoho, majumba na nyumbani,

Umezitakasa roho, umekuwa mhisani,
Ndiwe sabuni ya roho, ndiwe mvunja mlima.

Matajiri wakujua, wema wako wameonja,
Nguo zao umefua, wakupata kwa ujanja,
Sura zao mefufua, wanazuru kila Nyanja,
Ndiwe sabuni ya roho, ndiwe mvunja mlima.

Ndiwe mvunja mlima, onana na maskini,
Watazame mayatima, kwao kumekua wa duni,
Wabebe waliokwama, wainue waliochini,
Ndiwe sabuni ya roho, ndiwe mvunja mlima.

Ndiwe mvunja mlima, wapi kupata uwezo?
Umezua uhasama, waja kupata mizozo,
Ndiwe chanzo cha zahama, umewaitia vikwamizo,
Ndiwe sabuni ya roho, ndiwe mvunja mlima.

Umevunja ushuba, familia zazozana,
Walokuwama habuba, kila mara wagombana,
Roho zao umekaba, majumbani wa chinjana,
Ndiwe sabuni ya roho, ndiwe mvunja mlima.

Nakutafuta kwa hamu, sabuni unirehemu,
Sinilipue ja bomu, sije kawa marehemu,

Niondoe jehanamu, ya ufukara wa sumu,
Ndiwe sabuni ya roho, ndiwe mvunja mlima.

Naondoka wangu moyo, nikuitapo itika,
Fulusi wacha uchoyo, tatua yalonifika,
Nichekeshe kibogoyo, name nipate kuwika,
Ndiwe sabuni ya roho, ndiwe mvunja mlima.

Maswali

- a) Mshairi anaongea na nani katika shairi hili? [alama1].
- b) Taja majina mengine matatu aliyopewa huyu anayesemeshwa [alama3].
- c) Anayezungumziwa katika shairi hili anasababisha balaa gani? [alama2]
- d) Mshairi anatoa mwito gani kwa mwenziwe? [alama4]
- e) Fafanua maudhui ya ubeti wa sita. [alama2]
- f) Mbinu kadha za uandishi zimetumiwa na msanii kuwasilisha ujumbe wake. Taja mbinu zozote tatu na uzitolee mifano katika shairi. [alama3]
- g) Fafanua maana ya : sura zao 'mefufua, wanazuru kila nyanja' [alama1]
- h) Andika ubeti wa saba katika lugha nathari. [alama4]

SEHEMU B: CHOZI LA HERI [alama20]

Jibu swali la 2 au 3

2. Eleza jinsi mbinu ya majazi imetawala kazi ya kisanaa ya mwandishi wa chozi la heri. [alama 20]

3. Jadili dhana ya chozi katika riwaya ya chozi la Heri. [alama 20]

SEHEMU C: TAMTHILIA (alama 20)

Tamthilia: kigogo

Jibuswali la 4 au 5.

4. "Dalili ya mvua ni mawingu, lazima fume macho."

- a) Eleza muktadha wa dondoo hili. [alama4]
- b) Ni kitu gani kilichopelekea msemaji kutamka kauli hiyo. [alama2]
- c) Taja sifa za msemaji. [alama6]
- d) Eleza methali zingine tano zilizotumika katika tamthilia hii. [alama8]

5 a Eleza matumizi ya vipengele vya ushairikatikatamthiliyakigogo.[alama7]

b. ukombozi wa jamii yoyote unahitaji uvumilivu kupiga moyo konde .Thibitisha kauli hii ukirejelea tamthilia ya kigogo.[alama6]

c. Tofautisha kwa mifano thabiti mbinu za litifati na tadmini kama zilivyotumika katika tamthilia ya kigogo.[alama7]

SEHEMU D: FASIHI SIMULIZI. (alama 20)

Jibuswali la 6

6. Soma utungo ufuatao kasha ujibu maswali.

Ndimi mwimo mdumishaji ukoo,

Ndimi ndovu mtetemeshwa ardhi,

Aliyegigang vita, ukoo kiauni,

Ziliporindima zangu nyayo

E dui alinywea, mafahali na mitamba akatukabidhi.

Kwenye misitu sikuwa na kifani

Paa na hata visungura

Vilijikabidhi kwangu

Kwa kuinusatumata

Nani aliyewahi

Ngomani kunifiku?

Makoo hawakunisifu, wakarilianikaha?

Kwenye Nyanja zamichuano

Nan iangethubutu, ndoro kunipigia?

Sikuwa bwaga chini, kwaya ngumaozi, hata kabla hatujavaana?

- i. Andika aina ya sifo hii na utaje sifa za kembili. (alama 4)
- ii. Bainisha shughuli mbili za kiuchumi na mbili za kijamii zinazoendelezwa n ajamii inayosawiriwa na utanzu huu. (alama 5)

- iii. Eleza mambo matano ambayo yanaweza kuzingatiwa ili kufanikisha uwasilishaji wa utungo huu. (alama 5)
- iv. Eleza faida sita za matumizi ya nyimbo katika uwasilishaji wa ngano. (alama 6)